

HVOR VILDT KAN DET BLIVE?

Have & Landskab 2021, Parkchef Claus Dahl Høje-Taastrup Kommune

Hvad gør vi i branchen?

- Vi har hidtil lært, at der er økonomi i brug af store maskiner og intensiv drift. Mere for mindre!
- Der anlægges store græsarealer og beplantninger med monokultur. Det er konformt og kedeligt!
- Vi fokuserer på anlægs og driftsøkonomi
- Økonomi frem for kvalitet og naturværdier

Hvad kan vi gøre anderledes?

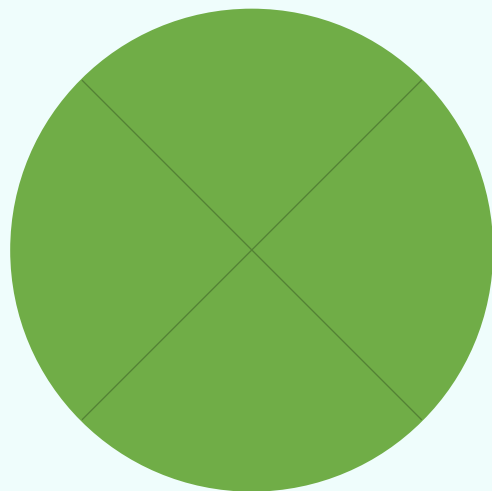
- Drift og anlæg på naturens præmisser
- Vi skal blive klogere på hvordan naturen hænger sammen og forstå vores økosystemer
- Vi skal drifte mere bæredygtigt og blive bedre til genbrug
- Vi skal tænke biodiversitet ind i plejen

Tænk drift i fællesskab – og skab bedre forhold for naturen

Grundejerforeninger

Kommune

Boligselskaber

Virksomheder

Gode initiativer

- Vidensdeling om "Best Practice"
- Koordinere VILD drift på tværs af matrikelgrænser
- Fælles info om biodiversitet/Vild- hvorfor gør vi det her?
- Vis hvordan man gør som boligorganisation – Demohaver

Hvad gør Vi i Høje-Taastrup Kommune?

Høje-Taastrup
Kommune

Vildene sammen

Hvor *wildt* kan det blive!

Vil du være med til at gøre noget for naturen, så er det nu! For selvom du plejer at slå græsset, køre kvas på genbrugspladsen og fjerne ukrudt, så vil vi invitere dig til at gøre mindre af det du plejer, for at skabe mere af det der mangler!

Naturen er voldsomt trængt og bliver langsomt fattigere og mere ensartet. Der er brug for at sætte ind og sammen kan vi gøre en forskel. Ved at gøre mere for den vilde natur, kan du få det til at summe og kvidre i din have, på din erhvervsgrund og imellem boligblokkene.

*Når naturen får plads til at gro,
er der mad og steder hvor dyrene kan bo*

Du kan gøre en forskel, hvad enten det er i din egen have, på virksomhedens eller boligforeningens udearealer.

I hæftet finder du eksempler på tiltag, der hjælper dyrene med at finde føde, bo og forplante sig.

Her er der idéer til alt, fra et par krukker med insektvenlige planter, kvasbunker i hjørnet af haven, til mere plads-krævende ting som søer.

Rigtig god fornøjelse, med at skabe mere liv og natur omkring dig.

Træer og buske

Vidste du at:

- Træer og buske er vigtige i naturen. De giver ilt, lagrer co2 og giver bolig og ly for dyr.
- Vælger man hjemmehørende, danske arter, giver det masser af liv i haven.

Hvad kan du gøre:

- Jo ældre træer, jo mere liv, så bevar dem du kan.
- Vælg forskellige arter med flere funktioner.
- Plant løvfældende, frugt, bær, nødder og supplér med stedsegrønt.
- Klip først hækken til august, når fuglene er fløjet fra rederne.
- Hvis du fælder et træ, så lad 2 meter af stubben blive tilbage og nogle af grenene ligge og rådne.

Gode træer og buske til insekter, smådyr og fugle

Småbladet Lind	Krybende pil	Fuglekirsebær	Vedbend
Eg	Tørst	Slåen	Solbær
Pil	Navr	Hassel	Brombær
Seljepil	Kvalkved	Vildæble	Fjeldrøds
Øret pil	Almindelig hvidtjorn	Almindelig hyld	Hunderose
Gråpil	Rør	Almindelig gedeblad	Klitrose
Femhannet pil	Mirabel	Dunet gedeblad	Æblerose

Blomster og andre planter

Vidste du at:

- Nektar og pollen i blomster er livsvigtige for insektlivet.
- Insekter er vigtige for fuglelivet, tudser og andre dyr.
- Insekter er dybt afhængige af vilde urter og blomster.

Hvad kan du gøre:

- Vilde blomster indeholder nektar og pollen, hvor mange forædlede blomster, kan være golde og ubrugelige i naturen.
- Lad områder stå og se hvad der spirer frem, eller så hjemmehørende arter.
- Lav et bunddække og plant f.eks. skovjordbær.
- Plant tæt, så jorden er dækket, det holder på fugt og du undgår unødigt lugning.

Gode blomster til insekter

	Forår	Sommer	Efterår
Erantis	x		
Hvid, gul og blå anemone	x		
Martsviol, hunde- og kratviol	x		
Almindelig vorterod	x		
Løgkarse	x	x	
Almindelig guldstjerne	x		
Krybende læbeløs	x		
Forglemmigej	x	x	
Engkarse	x	x	
Blåhat		x	
Blåmunke		x	
Almindelig kællingetand		x	
Gul fladbælg		x	
Rød kløver		x	x
Gederams		x	
Bidende ranunkel		x	
Slangehoved		x	
Oksetunge		x	
Hvid okseøj		x	
Almindelig kongepen		x	
Håret høgeurt		x	
Vild gulerod		x	
Smalbladet timian		x	
Merian		x	x
Almindelig vedbend		x	x
Almindelig røllike		x	x
Almindelig knopurt		x	x
Hjulkrone		x	x
Hjortetrost		x	x
Rejnfan		x	x
Almindelig sankthansurt			x
Høstborst			x

Græs og belægnings

Vidste du at:

- Fliseområder, asfalt og kortklippede græsplæner er golde ørkener for insekter og dyr.

Hvad kan du gøre:

- Skab områder i græsplænen med høj, vild og tæt varieret bevoksning.
- Sæt højbede eller krukker på græs eller fliser, med insektvenlige planter.
- Brug naturlige og/eller mindre fliser, brosten med mellemrum og grønt imellem.
- Lav variation, så der altid er nogle pletter der ikke bliver slået.
- Slå stier i græsset, hvor du ofte færdes og lad resten gro.
- Fritlæg områder hvor der før var græsplæne, fliser eller asfalt.

Kvas og hegn

Vidste du at:

- Når du fjerner grene, græs og hækafklip fra din have, fjerner du næringsstoffer og føde til insekter, regnorme og svampe.
- Kvas er små biotoper, hvor hvert enkelt levende væsen, spiller en vigtig rolle i den naturlige balance.
- Kvasbunker og hegn er levesteder, for insekter og dyr, samt spisekammer for fugle.

Hvad kan du gøre:

- Lav hegn og kvasbunker af grene og hækafklip.
- Riv græsafklip og andet afklip sammen. Læg det ind under buske og i bede.
- Den muld du skaber med dit afklip, kan bruges i køkkenhaven.

Vand og bassiner

Vidste du at:

- Mangel på vand er døden for insekter, fugleunger, pindsvin og smådyr.
- Mange insekter og padder er afhængige af vand for deres formering.
- Der skal være sten og andet i vandet, som insekter og fugle kan lande på, så de ikke drukner.

Hvad kan du gøre:

- Opsæt fladt lille fad eller fuglebad med småsten i, på altanen eller i haven.
- Lav en havedam med en flad, langsomt skrånende side. Sæt planter til at give skygge og for at holde vandet rent.
- Etablér grøfter, damme, bassiner, vandrender eller regnvandsbede til større arealer.

Mad og bo til dyrene

Vidste du at:

- Når haver, marker og andre grønne områder er for ensartet, har dyrene svært ved at finde føde.
- Fugle, egern og flagermus har brug for varierede områder, med gamle træer, nødder, bær og frugter.
- Rovfugle holder balance i bestanden af smådyr og f.eks. skadedyr, som rotter og mosegrise.
- Jordbier graver bo og klækker larver i uforstyrret, blotlagt jord, sand og sten, gerne med direkte sol.
- Padder og krybdyr har brug for sten- og kvasbunker, som skjulesteder.
- Mange sommerfugle lever på og af bl.a. tidsler og brændenælder.

Hvad kan du gøre:

- Opsæt kasser og bo til småfugle, rovfugle og pindsvin.
- Lad udgåede og hule træer stå til flagermus, svampe og insekter.
- Læg sten i forskellige størrelser, i bunker, langs høje eller som gærde.

Gødning og gift

Vidste du at:

- Når du sprøjter og kunstgøder, kommer naturen ud af balance.
- Kunstgødning er usund fastfood for planterne og gift for dyrelivet.
- Gift dræber de gavnlige organismer og insekter, siver ned i grundvandet og forurener vores drikkevand.
- Du kan tiltrække dyr der spiser de smådyr du vil begrænse, ved at plante "klogt".
- Myrer skader ikke dine blomster, så undlad at sprøjte dem væk.

- Skab forskellige niveauer på området og tænk volde, sand og sten ind.
- Lad nogle tidsler og brændenælder stå vinteren over til sommerfuglene.

Hvad kan du gøre:

- Frem med lugejern og damp, der hvor du vil have det pænt og ellers lad naturen gøre arbejdet.
- Hent hestemøg tidlig forår og sent efterår.
- Begræns brugen af gødning og brug kun organisk gødning og egen kompost.
- Lav flydende gødning af brændenælder og kulsukker.
- Find naturlige måder at undgå myrer i hjemmet, f.eks. med kanel.
- Plant kloge kombinationer f.eks. aromatiske urter imellem roser, se mere på www.naturplanteskolen.dk

Du kan følge kommunens vilde tiltag og events på:
www.htk.dk/om-kommunen/naturbeskyttelse/vild og på
 facebookside "Vildere sammen". For inspiration og
 rådgivning www.naturplanteskolen.dk

Kryds af i skemaet nedenfor og se hvor VILDE I er
 hjemme hos dig på en skala fra 1-5.

LIDT VILD:
 20-34 point

VILD:
 35-45

MEGET VILD:
 45+

Indsats	Point	X
Træer og buske		
2 meter stub og grene i råd	2	
Mindst 3 hjemmehørende træer	2	
Uklippet hæk frem til august	4	
Nødde- eller frugttræ eller bærbusk pr. stk.	2	
Blomster og andre planter		
Bed med blandede, insektvenlige, danske blomster op til 5 m ²	2	
Større blomstereng med danske, hjemmehørende blomster	4	
Mindst 3 krukker med insektvenlige krydderurter/urter	2	
Græs og belægninger		
Uslået område i græsplæne pr 5 m ²	1	
Græsplæne med vilde, danske blomster/planter i	2	
Hel græsplæne uslået, med slåede stier	3	
Kvas og hegn		
Kvasbunke pr m ²	1	
Afklip og smågrene under bede pr 3 m ²	2	
Etablering af kvashegn pr 5 meter	4	
Vand og bassiner		
Vandfad med sten	1	
Fuglebad med sten og insektvenlige planter omkring	2	
Havedam, grøft, bassin med skrå side og skyggeplads	4	
Mad og bo til dyrene		
Opsæt redekasser til småfugle pr stk.	1	
Opsæt ugle kasse	4	
Lav insekthotel eller pindsvin bo	2	
Bevar hule træer til flagermus	3	
Jordvold eller stendige pr m ²	2	
Gødning og gift		
Erstat gift med lugning eller lad det vilde stå	5	
Udskift kunstgødning med organisk gødning	3	
Lad myrerne være i haven	2	

Grafisk design og produktion: westring-køh.dk

